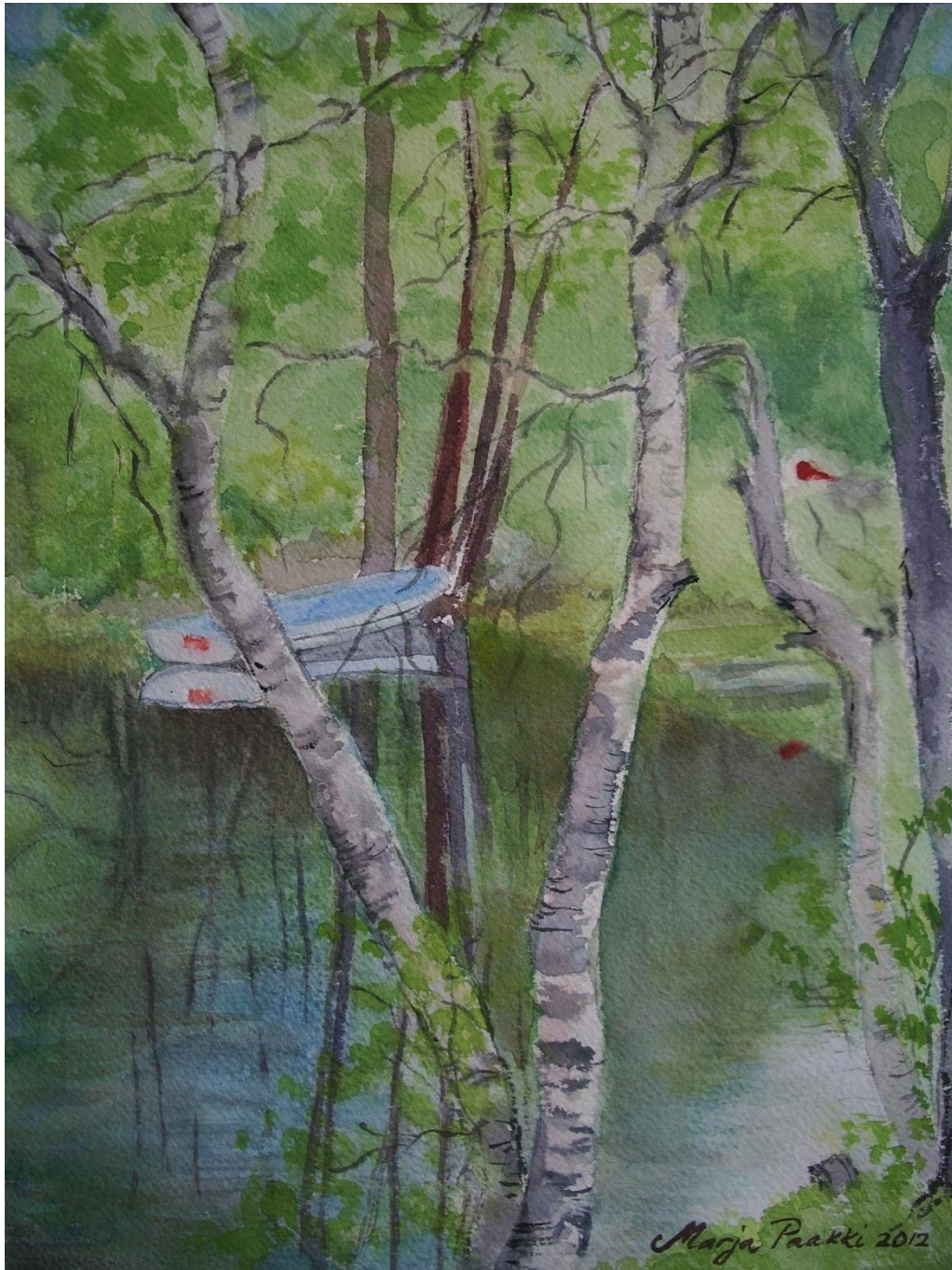

Heinjokelainen

Vuosi 2012

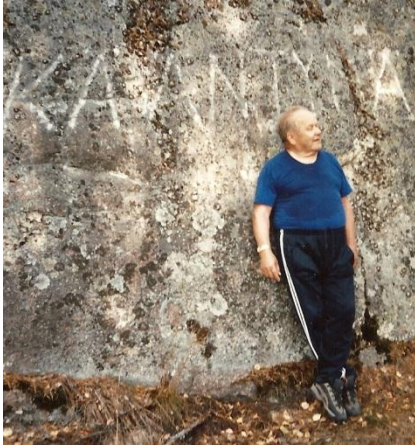
Heinjoki-Säätiö / Nummen Karjalaiset ry.

Lähellä kirkkosiltaa olevaa Vuoksen lahden rantaa
Heinjoella 28.5.2011.

Akvarelli: Marja Paakki 2012

Hyvä lukijani

Matti Pullinen kirjoitti kotikylänsä nimen, Kääntymä, Vanhansijan mäen kiveen vuosia sitten.

Nummen Karjala-seuran jäsenenä haluan lähestyä juuri Sinua tänä kesänä 2012 Heinjokelainen-lehden välityksellä.

Huolimatta siitä, että nykyaika on kovin kiireinen ja taistelu jokapäiväisestä leivästä on kovaa, tekniikan avulla tieto kehittyy valtavasti, ettei ihminen meinaa pysyä mukana tuossa kiireessä. Moni alkaa miettiä kiireen tarkoitusta, mistä löytyisi henkireikä rauhallisempaan elämän menoon ja harrastuksiin.

Oletko tullut ajatelleeksi, että tänä syksynä tulee kuluneeksi jo 73 vuotta siitä, kun Karjalasta lähdettiin ensimmäiselle evakkoreissulle? Sodan jälkeen valtakunnallisella tasolla perustettiin Karjalan Liitto ajamaan heimomme asiaa ja vaalimaan kulttuurin säilyttämistä ja monenlaista muuta toimintamuotoa.

Myös Sinun omalla kotiseudullasi toimii edellä mainitun liiton alaisuudessa oma Karjala-seura ja vaalii omalta osaltaan kaikkea sitä, mitä heimomme aatteen, murteen ym. toimintojen eteenpäin vieminen vaatii. Kuitenkin se sukupolvi, joka sodan jälkeisinä vuosikymmeninä aktiivisesti osallistui heimojärjestön toimintaan, on jo ikääntynyt ja osittain siirtynyt manan majoille. Kun taas se ikäpolvi, joka sodan jälkeen edusti nuorisoa, elää nyt kypsyyntä miehuusaikaa ja jatkaa kotvan vielä sitä työtä, minkä edeltäjät jättivät.

Hyvä lukijani, kannan huolta siitä, että ikääntyvät Karjala-seurojen jäsenet luonnollisesti poistuvat pikku hiljaa joukostamme. Heidän tilalleen pitäisi saada uutta, nuorempaa polvea. Voiko olla niin, että emme osaa antaa nuoremmille sitä oikeaa heimokipinää, jonka innoittamina he jatkaisivat meiltä jäävää perintöä?

Tervetuloa Nummelle.
Lukijaani tervehtien

Br-M.P.

*Nummen Karjalaiset ry:n puheenjohtaja ja Heinjoki-Säätiön hallintoneuvoston jäsen **Aarno Pynninen** edusti heinjokelaisia Turun Karjalaisilla kesäjuhilla kesäkuussa 2011 kantamalla Heinjoki-kylttiä.*

Heinjokelainen

Julkaisija:
Heinjoki-Säätiö
Nummen Karjalaiset ry.

Toimitus:
Marja Paakki

Painopaikka:
AM Digipaino/AM Print Oy
00380 Helsinki

Ennevanhaa riiamisest Heinjooe Kääntymä kyläs ja vähä kihuloistkii

Syksyl 1975 miu äitii eli mammai, miks myö lapset häntä sanottii, käi miu luonai Saukkolas monta kertaa saunas. Mie käi häne kanssaa saunas ja joka kerra kylveti häntä hyvi voimakkaast. Sit yhe kerra kovvii löylyi jälkee, ko mamma makas kulmakammaris sohval huilaamas, ni mie pani nauhuri pyörimää. Mamma ja poja välil muisteltii vanhoi aikoi ja muistelu ol seuraavalaine:

- Mamma, Työ kerra haastoitta, et Työ lauloitta enne piirileikkilaului. Miss Kääntymäl ol sellane piirileikkipaikka, miss Työ niitä laului lauloitta?
- Se ol Kasimir-nurmel.
- Missäs sellane ol?
- No, enne ol, ko Kykkäse luont katsottii, ni sanottii oleva sellane Vilhelmimäk, sinne Hirsamääel. Ja myö oltii pienii lapsii, ko myö käytii siel. Repose naveta takant läks tie, sellane kinttupolku. Kuka häne lie enne teht, lampaat vai mitkä? Ja siint myö ruvettii kulkemaa niiko tän määel ja täält Hirsamääelt Vilhelmikankaal. Se ol Kauko Eljakse ja Kauko Juhana vel, kolmas vellos, se tek sin sit talloose, ko erotettii. Eljas muutti siihe tie reunaa ja se män sielt oikee niiko hevostie sin Hirsamääe pääl ja se tul siihe, ni sanottii Kasimir-nurm, sellane lakia nurm ja lepikko ympärsee. Myö tyttön, nuoren tyttön, ruvettii siel pyörimää piirii ja siel laulettii ja taieettii siel tanssiikii, siel nurmel. Sitä sanottii Kasimir-nurmeks. Se ol sellane pyhäilta ja työtöt ja pojat olliit siel ain.
- Ketä Tei ikäsii tyttöi siel sillo ol?
- No, Elko Kaisa ol ja Jantuse Liisa ja Nuuvi Maikki ja ... no Kuparise työtöt.
- Entäs Illi työtöt?
- No Jantuse Liisa ol. Myö käytii rippikouluu, ko Yrjö otti sen jo. Anni ol miu kanssai, sit Juha. Vilka Anni. Hää ol nii vanha. Nii ne olliit Illi tyttäret toiset sit jo ukoil.
- Muistattaks niitä sen aikuisii piirileikkilaului, joita sillo laulettii?
- ”Linna-silta” ja ”On neidolla punapaula”.
- ”Linna-silta”, mite se män?

*Linna-silta sininen ja sin ei päivä paista.
Ei mun heilain viinaa juo, vaan konjakki se mais-
taa.*

*Konjakki ja mesi oltav se, jota tyttön heilain juopi,
kevähällä toukokuussa kihlajaiset tuopi.*

- Kuulkaa, mie en oo tällästä lauluu kuult Tei millo-
kaa laulava.
- Et ikännää oo?
- En.
- No, se o vanhoi laului.
- Entäs mitä muita?
- Sit laulettii, jot

*On neidolla punapaula, kun tanssihin käy.
Käsvartehen kultajaa solmii hän sen.
Miks niin lujalle sä solmit sä armahani
vai luuletko, että mä karkajan pois?*

- Työ että kerenneet enne rippikouluu käyvä kansa-
kouluu muutako kiertokouluu?
- Mie oisin yhten vuon kerent käyvä. Juna-Anni käi.
Hää män yhten vuon ne neljä luokkaa lävite.
- Miss Kääntymäl sitä kiertokouluu käytii?
- Illiläs.
- Muistattaks, kuka ol opettajan siihe aikaa?
- Roosin Sohvi. Enne ol Juones Roosii kansakoulu-
opettajan. Suntuio se ol. Se käi kyläluvus papi kans ja
se ol sit ensittäi kiertokouluopettajan ja sit ol Roosii
Sohvi. Mie en muista, mihi se joutu sit naimisii, ko
se tuolt joutu pois.
- Muistattaks, miss Kääntymäl kansakoulu alotti?

Kuva: Vuonna 1906 toimintansa aloittanut Kääntymän kansakoulu ilman vuorilaudoitusta Latukan mäeltä päin kuvattuna.

- Se ol siin, mihi ol tehtykii se kansakoulu. Illi Eljas,
Laitse Vilka ja Laitse Antti käivät Heinjooe kans-
koulu, mikä nyt ol Heinjooe kirkol siin pitäjätuppaa
vastapäätä. Ni hyö käivät siel.
- Olikse ensimmäine Kääntymä kansakouluopettaja se
Ollinen?
- Olli Leinonen ja Elli Leinonen ne olliit.

Ne ko muuttiit syksyl sinne, ni siel ei olleet viel ne koulusuoijat valmiit, ni ne assuit Illiläs, siin höi kammarissaa. Ja vaija sit, ko ol elos, ni ne ko olliit sitä yötä siel ja männiit sit päiväl koulul, ne ko männiit Kaipase sivutekkii, ni ne eivät sanoneet ”hyvää päivää” ja ”hyvää iltaa”. Vaijavainaa sano, ett eiks teil vanhaa miestä kuleteta keral ensikää. Sit löytyit hyvät illat sekä aamut. Enne Kykkäse Liena ko rupes käymää Viipurissakkii, ni se män halliil. Hallis o käytävä keskel ja kahe puole myymälät. Liena pan: ” Huoment, päivää, päivää.” Ne rupesiit nauramaa. Ni sit Liena heitti sen pois. Hää ko ol vanha ihmine eikä olt viel ko toine silmä ja toist ol vähäse lyngällä, ni hää rupeskii antamaa kättä, hyvää päivää jokahisel. Eihä kaupunkipaikas sitä ruukattu.

- Minkä ikäsen Työ mänittä naimisii Pullise Mati kans?
- Mie oli kaheksanneltoist.
- Että olleet viel täyttäneet kaheksatoist?
- Mie oli toukokuus syntynt, ni kolmanten päivän heinäkuuta meijät vihitti.
- Ni sen verr pääl kaheksatoist.

Kuva: Leena o.s. Kaipainen ja Matti Pullinen

- Minkälaista se ol enne se kosimine, ko Pullise Matti tull riiastelemaa kylä-Kaipasel?

- No, en tiä, minkälaista hää lie olt. Enne käivät pojat yökyläs. Koputtiit huonee takan ja mie en muista viel ni, jot mite ne lukkiitkii. Issäis kirjotti Pitkälä Antilkii, ko Antti ol poikamies, ni oikee niitä kosimalukuloi. Olha niitä siin kirjas, mikä se ol se kirja, mikä siulkii ol se kirja. ”Karjala, muistojen maa”, eik ne oo siin?
- No, sanokaa suoraa, kukas mei isäl ol kirjottant ne luvut vai itseks hää sepitti niitä.
- En mie tiijä. Hää ol vissii ne itsestää oppint tai voiha niitä olla välskärloi enne häntäkii.
- No kävviitk sen aja nuoret muual ko niis piirileikkilöis, eihä siihe aikaa viel tanssiloi olt?
- Illillä pietti ain oikee iltamat. Miekii käi siel iltamis. Sippari-Matti opetti minnuukii tanssima.
- Kukas tää Sippari-Matti ol? Olikse niitä uittomiehii vai?
- Ei se olt uittomiehii, se ol jottai muita reissumiehii.
- Se ol jossai niiko päivätöis sit Kääntymäl?
- Se ol Reposel renkin. Mie en muista, mist se Reposel ilmaantu.
- Kukas sitä Elko Kaisaa tanssitti?
- En mie muista, kuka häntä tanssitti, mut hää ol jo vähä vanhemp, ni hää jo osas tanssii.
- No, eiks sillo Heinjooe kihut olleet kesä suurin tapahtuma, ainakii nii sanottii?
- Se ol seitsemäs sunnuntak kolminaisuust.
- Ja sit mäntii Heinjooe kirkol? Sin männiit kaik, jotka kynnel kykeniit?
- Noskuvastkii tulliit vennee kans mei rantaa ja sit lähetti jalkasii Heinjooe kirkol.
- Ajatelkaa nii ja Heinjooe kirkol ol meilt sellane kymmene kilometrii.
- Myökii käyti jalkasii kirkol ja heitetti kengät jalast pois ja paljai jaloi laputettiin. Siel ol sellasta suoraa tietä, ettei mänty maantietä pitki.
- No ei hevosii kans kulettu vai säästettiik hevosii?
- Käihä nyt jokkuu kihupyhän hevose kanskii, mut harvemmi vissii.
- Mitäs tää ”kihu” tarkotti? Siel ol Jumalanpalvelus ja sen jälkee?
- Jumalanpalvelus ol kirkos, ja sit toisii ol sellasii, ko ei männeet kirkkookaa. Ne männiit sin, tiesithä sie, mis Likasilta ol. Ko eros mänemää uovel hautumaal (=Mikonmäen hautausmaa) tie ja toine män pappilaa, sitä sanottii Likasillaks. Sitä siltaa myöte käivät, toiset männiit ja toiset tulliit ja kuka hänes ol humalas ja kuka selvän ja kuka pit seuraa kenekii kans.

Kotiseudulle paluu

Välirauhan päätyminen

Saksa hyökkäsi Neuvostoliittoon 22.6.1941. Muutamia päiviä myöhemmin Neuvostoliitto, vaikka sen ja Suomen suhteissa oli voimassa rauhantila, pommitti 25.6. Etelä-Suomen paikkakuntia. Presidentti **Risto Ryt**i katsoi tällöin sotatilan vallitsevan maiden välillä. Väli-
rauhaksi kutsuttu vaihe maan historiassa oli päättynyt. Jatkosota oli alkanut.

Suomen armeijan hyökkäys Karjalan kannakselle käynnistyi elokuun alussa 1941. Kolmen viikon kuluttua 27.8. Viipuri vallattiin jo takaisin Suomelle. Vanha valtakunnan raja saavutettiin vain muutamaa päivää myöhemmin.

Siirtoväessä, meissä evakoissa, koko välirauhanajan elänyt toive päästä palaamaan takaisin kotiseudulle oli nyt toteutumassa.

Paluumuutto

Suomen armeijan siirryttyä puolustuskannalta hyökkäystoimintaan alkoivat kiireisimmät varustautua jo paluumatkalle kotiseudulle. Eivät Heinjoen kunnan viranomaisetkaan näköjään viivytelleet, kun jo runsaan viikon kuluttua pitäjän takaisin valtaamisesta kunnan esikunnasta saapui ryhmä kahden vuorokauden matkalle tutustumaan Heinjoen asumismahdollisuuksiin.

Ryhmän kokemat näkymät seudulla vasta äsken käytyjen taistelujen jäljiltä olivat järkyttäviä: ojissa ja vainioilla virui kaatuneita sotilaita ja ajoneuvojen eteen kuolleita hevosia. Kaikkialla näkyi hylättyjä aseita ja ammuksia. Talot ja ladot oli poltettu. Metsissä piileskeli joukoistaan eksyneitä tai paenneita venäläisiä sotilaita. Liikkuminen siellä ei suinkaan ollut vaaratonta, miinakenttiäkin saattoi olla missä vain. Tässä tilanteessa oli luonnollista ja tarpeen, että Päämajan sotilashallinto-osasto rajoitti kulkemista sotatoimialueelle, johon Heinjokikin kuului. Kulkulupia myönnettiin vain 200 kpl ja nekin työkykyisille henkilöille, joista sitten muodostettiin kuuden hengen puhdistusryhmiä varustettuina asianmukaisin työvälinein. Näillä pioneeri-ryhmillä olikin edessään todellinen erämaaretki. Maja-paikkana toimi kirkonkylän lähes ainoa pystyssä oleva rakennus, entinen kunnalliskoti, jossa oli keittiö ja majoitustilaa näille puhdistusryhmille. He kertoilivat myöhemmin kokemuksiaan siitä, miltä näytti vieraan kulttuurin asumismalli ja -tavat runsaan vuoden asumisen jäljiltä. Pikaisesta lähdöstään huolimatta olivat ”vieraat” kuitenkin vaihtaneet kirkon ja kanttorilan

peltikatot jo valmiiksi ruosteenruskeaksi värjäytyneeseen laatuun.

Pikainenkin tarkastusmatka oli kuitenkin osoittanut kunnan virkamiehille kiistattomasti, että välitön paluumuutto syksyllä kotiseudulle oli mahdoton jo pelkästään asuntojen puuttumisen takia. Välttävasti asu-
miskelpoisia rakennuksia oli kirkonkylän koulupiirin alueella kunnalliskodin ja kanttorilan lisäksi jokunen saunakin mukaan lukien vain muutamia. Laajempi paluumuutto siirtyi tapahtuvaksi seuraavana keväänä vuonna 1942.

Talvi 1941-1942 oli poikkeuksellisen kylmä. Samana talvena koettiin Suomessa koko jatkosodan ajan pahin ruokapula. Saksasta saatiin ostaa viljaa, mutta ei kuitenkaan riittävästi. Tärkeimmäksi asiaksi siirtoväen paluussa kotiseudulle näki valtiovalta hyödyn viljelykseen saatavista Karjalan viljavista pelloista. Kulkulupien myöntämisessä ei keväällä 1942 enää kitsasteltu. Niinpä tilaston mukaan juhannuksena -42 oli Heinjoelle palannut jo 2 200 henkeä, mikä luku tarkoitti aikuisia naisia. Alle 15-vuotiaat lapset pääsivät palaamaan vanhempiensa kulkuluvalla eivätkä näkyneet tilastoissa. Kun sodassa olevat miehet otetaan vielä lukuun, voidaan todeta huomattavan osan pitäjän väestöstä palanneen kotiseudulle.

Kunnalliskodista oli varattu tilava huone kylän asukkaiden yöpymiskäyttöön. Hetekan puoliskoja oli asetettu seinästä seinään tiheästi eikä unen puutetta tunnettu. Kun kulkeminen kotitiloille päivittäin vei kallista työaikaa, järjestivät monet tilapäisasumuksensa, teltan tai katoksen kotipihaansa. Aistittavissa oli se tarmo ja ilo, mitä kotitantereillaan ahertavat ihmiset tunsivat. Oli kevätkesä, ”Suomen suloin aika”, valoa riitti eikä työtunteja laskettu. Työ omalla maalla on ollut raadannan ohella myös juhlaa. Kun rakennusmateriaalista ja -miehistä oli pula, oli joidenkin perheiden ratkaisuna tehdä väliaikainen talviasuttavakin asunto kunnostetusta ulkorakennuksesta tai sen osasta.

Desantit

Syksyllä 1942 Heinjoenkin kylät olivat pimeitä. Sähköjä ei vielä ollut kaikissa kylissä ja talojen ikkunat oli peitetty sota-ajan määräysten mukaisesti pimennysverhoilla, ”molotohveilla”. Meissä asukkaissa herätti pelkoa jo tieto, että seudulla saattoi liikkua desantteja tai vankileirilä karanneita sotavankeja.

Ollessani vuonna 1991 Heinjoen matkalla istui vieres-

säni minua iäkkäämpi nainen, joka oli kotoisin Hevossaaresta. Keskustelumme kääntyi desanttiasioihin ja siihen pelkoon, mitä desanttien liikkumiset seudulla ihmisissä herättivät. Vieressäni istunut emäntä kertoi minulle tositarinan jatkosodan ajoilta heidän perheen kokemuksesta desanttien kohtaamisesta Hevossaaren kylän maastossa.

Metsästä oli tullut pari suomalaista sotilasta pyytämään ruokaa talosta. Ruokaa annettiin. Mutta kun vastaavansalaiset vierailut ja pyynnöt toistuivat, alkoi talonväelle valjeta, etteivät nälkäiset ”veljet” olleetkaan Suomen armeijan sotilaita vaan ryssän desantteja. Rohkeutta ja malttia vaadittiin talonväeltä, että hengenvaarallista kissa- ja hiirileikkiä pystyttiin desanttien kanssa käymään ja jatkamaan. Samaa kylmäverisyyttä osoitti perheenäitikin varoittaessaan lapsia, että näille valesuomalaisille tuli aina antaa, mitä he pyysivät, leipää useimmiten.

Paljastavina seikkoina desanttien ”oikean karvan” tuntemisessa oli ollut ulkonäön ohella ruuan kerjääminen ja ennen kaikkea sotilaspuvun vyö, mikä ei ollut suomalaisen sotilasvyön mallia. Tämä tarina päättyi perheen kannalta onnellisesti henkistä järkytystä lukuun ottamatta. Vakoiluryhmä oli kadonnut piilopaikastaan tietämättömiin.

Aleksei – sotavanki

Asuimme suurimman osan jatkosodan ajasta Heinjoella *Uuno Pynnisen* talossa Kurvilassa. Uuno-sisäntä oli luonnollisesti rintamalla, joten kaikki talon työt olivat yksin emännän, *Aunen*, vastuulla. Hän olikin tomera emäntä, mutta samalla mitä sydämellis inhiminen niin meitä vuokralaisiaan kuin ”renkinä” toiminutta sotavankia, *Alekseita*, kohtaan. Tilan viljelmät oli kuitenkin aikanaan hoidettava ja niin minäkin poikasena olin

Aleksein kanssa toisinaan kahdestaan heinätoivissa Koveron niityllä. Kerrankin palattuani kotiin meille oli tullut kylään vieras, tätini mies, 50-vuotinen herra Hyvinkäältä. Hänkin oli rohjennut tulla katsomaan sotaa edeltävältä ajalta tuttuja maisemia Heinjoelle. Kun setäni läsnä ollessa tuli puheeksi, että olin ollut sotavangin kanssa kahdestaan heinällä syrjäisellä niityllä, sai äitini vakavat nuhteet, kun ”oli päästänyt lapsensa sinne metsään ryssän tapettavaksi”. Nauroimme tietysti sedän pelolle äitini valistaessa lankoaan: ”Alekseiha ei nyt tapa kettää ja nehä o Heiki kans parraat kaverit.”

Olimme Aleksein kanssa kyntämässä Lotokan suolla syyskyntöjä. Meitä tarvittiin kaksi, koska Aleksei ei osannut kyntäessään ohjata parihevosiä. Teimme työnjaon: hän oli auran kurjessa minun kulkiessa sivulla hevosiä ohjaten. Sitten tapahtui sen ajan tarinoille ominainen ruokaan liittyvä huipennus. Aune tuli tuomaan ruokaa ja katsomaan tätä kansainvälistä työryhmää. Hänellä oli mukanaan kori täynnä heiniä, mutta heinien sisässä kattila kuumine ”otrapuuroineen”. Kylä se maistui kyntömiehille!

Mieleen tulee vieläkin toisinaan venäläisten sotavankien kohtalo jatkosodan aikoina. Heinjokelaiset olivat inhimillisiä kohtelussaan ainutlaatuista työvoimaansa kohtaan. Ystävystyttiinkin puolin ja toisin. Hyöty silloisissa olosuhteissa oli molemminpuolinen. Ilman vankien työpanosta ei mautilojen töistä olisi näinkään hyvin selviydytty. Sääliksi käy sotavankien kotiinpaluu Neuvostoliittoon, kun sodan jälkeen tihkui tietoja Suomeenkin sotavankina olleiden venäläissotilaiden kohtalosta heidän palattuaan kotimaahansa. Koteihinsa he eivät päässeet, vaan pitkät vankeustuomiot olivat odottamassa näitä ”isä-stalinin pettäjiä”.

Heikki Nikkonen

Kesällä 1943 vieraili Somerniemen seurakunnan lähetystö Syvärillä Sege-san rintamalohkolla tervehtimässä Somerniemen miehiä, joiden joukossa oli myös heinjokelaisia mm. Viljo Paakki oikealla edessä. Lähetystöön kuuluivat kirkkoherra A.E.Sorsavirta, rouva Tyyra Sorsavirta sekä terveystönsisärsuoma Venho.

*Kuvan omistaja: Helena Savolin
Lähde: Somerniemi sodassa*

Paikannimistöä Kääntymän kylän Harvalta kolkalta

Karjalan kannaksen murteen johdosta ilmeikäs ja kielellisesti rikas paikannimistö jäisi unholaan, ellei Karjalassa syntyneet ja lapsuutensa siellä viettäneet karjalaiset, joilla on omakohtaisia muistoja, merkitsisi nimestöä muistiin. Synnyin 1920-luvun loppupuolella *Heinjoen* kunnan *Kääntymän kylän Harvalla kolkalla* ja sain viettää varhaislapsuuteni kauniin *Jännerpuujärven* rantamilla. Kotikylän paikannimistö tuli hyvin tutuksi, kun kesäisin kuljin kylän ”tanhuvia” karjaa paimentaen. 1930-luvun puolivälissä, jolloin en enää pelännyt käärmeitä, jouduin lähtemään ”luukkupöksyt” jalassa lehmien mukana metsiin paimeneen. Kääntymän paikannimistön tallentamiseksi teenkin nyt paimenreissun kotipaikkani lehmien mukana.

Aamulypsyn jälkeen voileivät ja maitopullo repussa lähdän lehmiä ajamaan kohti *Haamäkeä* ja matkaan liittyvät erottamattomasti *Toistalon* lehmät ja siellä oleva palkallinen paimenpoika. Tällä kertaa suunta on oikea, eli rantasuunta on aina nimensä veroinen. Se tiesi kuumana kesäpäivänä monen monta uintireissua päivän mittaan. Toistalon veljekset, Antti ja Vili, eivät aina pitäneet suunnasta, vaan tahtoivat silloin tällöin myös *Riikolan* ja *Välsuon* suuntaan. Jollei sinne menty, niin silloin paimenpoikia syytettiin lehmien ”van-kaamisesta”.

Matkaa jatketaan *Sunnahon* pellon ohitse *Salakkalahteen* ja siinä rannalla heitetään ensimmäiset voileipäkiivet veden pinnalle. Lahteen laskee *Mernimäen lampi* ylimääräiset vetensä yli *Kirrukallion*. Vesi olikin vuosisatojen saatossa pyörittänyt kiviä samassa paikassa, ja kivet olivat pyöriessään hanganneet itselleen pesäpaikan, ja me nimitimme näitä pyöreitä syvennyksiä kirnuiksi. Mernimäen lammen rannat olivat soisia ja upottavia. Tästä syystä lehmät näitä rantoja karttoivatkin. Sen sijaan *Kirnuojan* jälkeen oli *Kirnuniemi* ja sen jälkeen taas *Rantalainen*. Jo nimikin sanoo sen, että paikka oli paimenpoikien mieluisin kohde kovine uimarantoinen. Vähän kauempana rantaviivasta oli tasaista ja heinäistä tasankoa ja kävipä niinkin, että me paimenpojat niitimme ja keräsimme kortetta vedestä ja syötimme sitä lehmille, jotta ne vaan kauan viipyisivät Rantalaisella.

Lähdettäessä eteenpäin tullaan suurelle kiville, joka maantieteellisesti on Heinjoen ja *Antrean* kuntien rajakivi. Kiven jälkeen edessä onkin *Lapipaan* rantaosuus, samanlaista laakeaa, kuin mitä oli Rantalainen-

kin, mutta ranta muuttuu liejuiseksi savirannaksi. Oikealla metsänreunassa on luonnonlähde, missä tuohikippo odotti janoisen paimenpojan kuivia huulia.

Kiveltä noin 800 metrin päässä oli raja-aita, mistä alkoi jonkun *Noskuan* talon laidunalue. Täällä karja lähti monesti pois järven rannasta saapuen *Raatikonniitylle*. Niityn yhtenä reunana oli korkea kalliainen vuorijono. Usein eväsreppu tyhjjeni juuri tuolla korkealla kalliolla, mistä oli hyvä näköyhteys koko niityn ylitse. Edelleen matkan jatkuessa eteenpäin saavuttiin *Välrotkoon*. Paikka on pitkänomainen laakso, jonka molemmin puolin ovat korkeat rinteet ja oikeastaan kirjakieltä käyttäen paikkaa pitäisi sanoa kanjoniksi. Kappaleen matkaa Välrotkosta eteenpäin saavutaan ojaumaan nimeltä *Vissaroinen*. Tätä ojaa pitkin vasemmalla *Vennalampi* laskee oikealle *Oisiinlampeen*. Tuon ojangan toiselle puolelle emme koskaan ulottaneet paimenreissuja. Tulkoon tässä samalla mainituksi, että kesäisin, silloin kun aikaa riitti, niin näillä metsälammilla kävimme aamuöisin mato-ongella ja näistä aina saikin tummaeväisiä ahvenia ja punaeväisiä sorvikaloja. Oisiinlampi oli rannoiltaan myös hetteikköinen ja upottava, mistä syystä lehmät aina karttoivat näitä rantoja. Mernimäen ja Oisiinlammen välinen kannas muodosti vesijaon siten, että Mernimäen lampi laski *Jännerpuujärveen* ja *Venna- sekä Oisiinlampi* laskivat *Porrasjoen* kautta *Lempassaa-lampeen* ja sieltä edelleen *Kaltoveteen* suunnan ollessa luoteesta kaakkoon.

Nyt lähdemme lehminemme Oisiinlammen länsirantaa suuntana etelä ja *Mulkkallio* ja *Välsuonniityt*. Rannalle vasemmalle puolelle jäävät *Kannikon* niityt ja oikealle puolelle vähän kauempana ojanko, joka laskee vettä aina *Härklammelta* Välsuonniittyjen ohitse Mernimäen lampeen. Kuljettava matkaosuus on metsäinen ja paimenpojalle ankea sellainen. Saavuttaessa Mulkkalliolle paimenet kohtaavat *Viipuri-Kääntymä-Revonkylä-Antrea-maantien*, jota ajeli aamuisin Viipurin ja iltaisin päinvastoin Hyötsin Topin kuljettamana Ruposen linja-auto. Monta kertaa tuosta linja-auton paluuajasta paimenet saivatkin tietää kelloajan lehmien kotiinpäin viemistä varten.

Mulkkallion laelta *Kiessikiveltä* olisi päässyt aina Kaltovedelle samoin myös Revonkylän suuntaan, mihin kumpaankaan paimenreissuja ei koskaan ulotettu. Kotiinpäin Välsuonniityltä oikealle on *Muursuo-kangas*

jatkuen aina **Riikolan** niittyihin saakka. Muursuon ja Välsuosta laskevan ojan väliin jäi jo toinen **Raatikko-niitty**, joka oli lehmille runsaasta heinikosta johtuen mieluisa. Keskellä niittyä oli myös isohko, erittäin hyvä luonnonlähde. Lehmien kanssa kotiinpaluu tehtiin joko Riikolan niittyjen viertä **Sunnahon** tai **Ylisnotkon** ja **Tattarahon** kautta, **Vilpin mäkeen** ja edelleen Harvan kolkan talojen ohitse, **Tiaisen** ja Toistalon kautta.

Sen aikaisen paimenpojan sielunelämään ei kesäisin paljon muuta kuulunutkaan. Oli hyvä, kun lehdestä näki urheilijoiden kuvia ja urheilutuloksia. Kesän ajan

suurin hetki oli juhannusaaton urheilukilpailut **Joenkankaan** kentällä ja silloin tällöin sirkka- ja neljänmaalaiset pelit **Kaalimaalla** muiden samanikäisten poikien kanssa.

Monen monta kertaa tuleekin nykyisin mieleen, jotta saisinpa vielä kulkea paimenpojan ikäisenä paimenesa, kulkea noissa tutuissa paikoissa, juoda niistä raikkaista lähteistä ja nälkäänsä syödä niitä metsämansiikoita.

Matti Pullinen

Tästä pihapiiristä **Matti Pullinen** lähti evakkoon 30.11.1939. Kuvassa näkyy kaksi kuukautta asutun kotitalon kivijalka sotien jälkeen.

Oramatin pihalla kesällä 1928 **Parkkisen** täti on **Pullisen** sisarusten kanssa kuvassa. **Matti**, joka istuu tädin sylissä, ei vielä silloin aavistanut, millaisia paimenpoikaseikkailuja olisi edessäpäin. **Anja** on vasemmalla, **Anna-Siviä** ja **Otto** oikealla.

Grönroosin veljesten hovit Heinjoella

Viime vuoden Heinjokelainen-lehdessä sekä Karkkilan Tienoossa **Marja Paakki** kertoi käynnistään Heinjoen Pilppulassa **Hanni** ja **Leena Brotheruksen** kanssa, jotka olivat etsimässä sieltä juuriaan. Heidän isoäitinsä isä, **Edward Grönroos**, omisti aikoinaan Pilppulan hovin. Edwardin **Herman-veli**, isoäitini isä, omisti samaan aikaan Kämärän Ylähovin. Luettuani lehdet halusin kertoa edes osan siitä, mitä **Miili-mummoni** kertoi hoveista ja miten torpan pojista tuli ”hovin herroja”.

Edward Grönroos

Kuva on Wilhelmina Grönroosin albumista.

Heinjoellakin oli vielä 1800-luvulla monia lahjoitusmaahoveja, jotka Venäjän keisari **Pietari Suuri** oli lahjoittanut suosikeilleen 1700-luvun alussa. Niiden vaiheista kerrotaan mm. Heinjoki-kirjassa. Karjalaiseen tapaan niitä kutsuttiin hoveiksi eikä kartanoiksi kuten muualla Suomessa. Omistajat, kuten myös tilojen koot, vaihtuivat aikojen kuluessa. Veljekset Edward ja Herman Grönroos ostivat 1800-luvun lopulla Heinjoelta omat hovinsa. Miili-mummoni, kuten jo mainitsin, oli Herman Grönroosin tytär ja hän kertoi ihmeellisiä tarinoita sedästään ja isästään meille, **Toivo-poikansa** lapsille. Edwardin elämästä kerrotaan myös **Matti Rinteen** kirjoittamassa kirjassa ”**Yksitoista Tapiovaaraa**”, sillä Edward oli maineikkaiden Tapiovaarojen **Aino-äidin** isä.

Edwardin ja Hermanin äiti oli Porin Inderön Klemolan rusthollitilallisen nuorin tytär, **Sofia Ulrika Wallin**. Avioituessaan talon rengin **Matts Grönroosin** kanssa Sofia sai talosta Barnåran torpan viljeltäväksi omansa ja lastensa eliniäksi. Sen jälkeen torppa palautuisi taloon. On ymmärrettävää, ettei tämä innostanut lapsia

jäämään torppaan, vaan he lähtivät maailmalle elantoon etsimään kukin vuorollaan.

Edward oli pojista vanhin eloonjäänyt. Hän pääsi satumalta säveltäjämestari **Filip von Schantzin** avustajaksi 14-vuotiaana ja tämän seurassa vierailulle Schantzien hallinnoimalle Aittaluodon rälssitilalle. Siellä hän tutustui talonväen aateliseen sukulaistyttyöön, **Emilié Gyldeniin**, orpoon mutta nähtävästi varakkaiseen nuoreen neitoon. Nuorten avioliiton tiellä lienee ollut Edwardin köyhyys ja puutteellinen koulutus. Niinpä Edward hakeutui Mustialan Maanviljelysopistoon, joka oli siihen aikaan korkein maatalousoppilaitos Suomessa. Valmistuttuaan hän sai Viipurin läänin Maanviljelysseuralta paikan kiertävänä kynnönneuvojana. Palkkaetuna hän sai viljeltäväkseen Lappeen hovin, jonka hän myöhemmin osti itselleen.

Kynnönneuvojan tehtävät veivät häntä ympäri Etelä-Karjalaa. Lisäksi hänelle siunaantui monia luottamustehtäviä, joten talon töiden hoito jäi palkollisten varaan. Hän kutsui Porista avukseen kaksi veljeään, **Johanin** ja Hermanin. Nämä muuttivat perheineen Lappeelle. Yksi Edwardin työtehtävistä oli valvoa Etelä-Karjalan lahjoitusmaahovien toimintaa ja tässä tehtävässä hänelle tarjoutui tilaisuus ostaa Pilppulan hovi Heinjoelta.

Edward muutti perheineen Lappeelta Heinjoelle vuonna 1888. Hänen vaimonsa Emilié oli kuollut Lappeella isorokkoon ja heidän lapsensa **Yrjö** ja **Siviä** muuttivat isänsä tämän uuden vaimon **Hilda o.s. Hidenin** sekä tästä uudesta avioliitosta syntyneen pienen **Aino-tyttären** mukana. Aino-tyttärestä tuli Tapiovaaran maineeseen nousseiden lasten äiti.

Veljeksistä Johan jäi Lappeelle tilanhoitajaksi mutta Edward onnistui houkuttelemaan Hermanin ostamaan myynnissä olevan Kämärän hovin Heinjoelta. Hovissa toimi myös yksi Heinjoen kestiekivareista. Hermanilla ei paljon säästöjä ollut, mutta Edward lainasi Hermanille rahaa tilan ostoa varten. Hän muutti Heinjoelle perheineen seuraavana vuonna. Tilat olivat suuria, Pilppulan pinta-ala oli 4 250 ha ja Kämärän tila ”vain” noin 1 400 ha. Entisten omistajien jäljiltä tilat olivat rappiolla, joten niiden hinta lienee ollut edullinen sen ajan mittapuun mukaan. Herman maksoi hovistaan 16.000 kultarahaa, mutta muutamaa vuotta myöhemmin korjaukset ja uudistukset olivat kasvattaneet velat kaksinkertaisiksi. Kovalla työllä, johon koko perhe

osallistui palkollisten kanssa rinta rinnan, tila oli velaton vuosisadan vaihteessa.

Veljesten voimien vähetessä he molemmat myivät hovinsa. Edward oli riitaantunut poikansa Yrjön kanssa jo aikaisemmin, joten pojasta ei tullut uutta isäntää ei myöskään Ainon aviomiehestä, **Kaarlo Tapiovaa-rasta**. Pilppulan myytyään Edward osti konkurssihoitokaupasta Heinjoen Savastilan kylästä **Tahvo Hyytiäisen** omistaman Rajalehdon tilan, jonka varsin pian myi Tahvon perillisille takaisin. Tässä yhteydessä hän jätti itselleen ja vaimolleen asunnon Rajalehdon uudesta asuinrakennuksesta, jossa sijaitsi myös kylän posti. Edward ja konkurssiin menneen Tahvon isä, **Juhana Hyytiäinen**, olivat olleet valtiopäivämiehiä 1800-luvun lopulla. Heillä oli myös monia yhteisiä kunnan ym. luottamustoimia. Ehkä he olivat niissä toimiessaan ystävystyneet ja Edward pelasti näin ollen ystävänsä pojan talon joutumasta vieraisiin käsiin.

Asuntohallitus lunasti puolet Pilppulan tilasta uusilta omistajilta vuonna 1931 ja siitä muodostettiin useita pientiloja. Edwardin velipuoli Kustaa Grönroos oli muiden veljiensä tavoin muuttanut Porista Karjalaan ja saanut hovista tilanhoitajan paikan. Hänkin sai nyt asutustilan hovin maista. Edward ei menestyttyäänkään koskaan unohtanut juuriaan. Hän avusti kaikkia veljiään pääsemään kiinni parempaan elämään Karjalassa, eikä hän unohtanut sisariaankaan, vaikka nämä olivat avioituneet kukin tahoilleen. Kämäränkin hovi jaettiin pieniksi asutustiloiksi. Monet heinjokelaiset pääsivät näin oman tilan omistajiksi.

Hermanin lapsistakaan kukaan ei ensin ollut halukas lunastamaan tilaa. Hänen poikansa **Ensio (myöh. Ketola)** tuli kuitenkin pian katumapäälle ja hankki Viipurista rahoituksen tilan ostoa varten, mutta Herman oli sen valitettavasti jo ehtinyt myydä.

Molempien hovien päärakennukset muutettiin kansakouluiksi. Jatkosodan aikana Pilppulan hovin paikalle rakennettiin sementtitiilistä päältä rapattu koulu. Rakennus oli vielä viime kesänä pystyssä muutaman vanhan lehtikuusen katveessa, tosin pahasti rapistuneena. Kämärällä käydessäni 1980-luvulla hovista oli jäljellä vain vanhojen rappusten jäänteet metsittyneessä maastossa.

Kuva on noin vuodelta 1890. Kämärän Ylähovin uudet omistajat **Herman ja Wilhelmina Grönroos** hovin puutarhassa lapsineen. **Miili-mummoni** takana vasemmalla vieressään **Ensio** myöhemmin **Ketola**.

Herman Wilhelmina-vaimoineen ja Edward sekä hänen toinen vaimonsa Hilda ja nuorena ylioppilaana kuollut Siviä-tytär Edwardin ensimmäisestä avioliitosta haudattiin Heinjoen kirkkomaahan. Hautakivet olivat pystyssä vielä jatkosodan aikana, mutta sotien jälkeen niistä ei löytynyt jälkeäkään.

Saara Parikka

*Metsän istutuksessa Pilppulassa 1920-luvun loppupuolella suuren metsäpalon jälkeen. Kääntymältä kotoisin oleva lierihattuinen **Elias Kaukonen** on neljäs vasemmalta.*

Kuvan omistaja: Matti Pullinen

Otteita Elias Pynnisen (1905-1984) sotapäiväkirjasta

PYNNINEN ELIAS

K.p.k.4.

7669

PÄIVÄKIRJA SODASTA

1941-

21.7.-41

(Värtsilä)

Illalla kävimme siis ”ulkomailla”. Nyt olemme taas rajapylväiden täällä – omalla – puolen. Lepäilemme matkan rasitukset pois. Saksalaisia – niitä näin ensi kerran. Komeita, nuoria ja iloisia poikia. Nostavat kätensä tervehdykseen kun marssimme vastaan.

22.7-41

(Värtsilä)

Maailma rauhallinen paikka täällä kertaa. Ei kuulu niin laukausta. Loikoilemme Jänisjoen rannalla. Rintama onkin jo kaukana. Nyt illalla lähdemme marssille, kai renkaaksi Leningratin ympärille. Jumala suokoon meille menestystä!

23.7-41

Eteenpäin.

Tänään olimme marssilla. Sivuuimme aamulla rajan ja marssimme sivu Värtsilän tehdasseudun. Tehdas oli pystyssä. Rautatiesilta räjäytetty ja kauppala poltettu. Tienvarressa kärryjä, rekiä y.m. kamaa. Sillat räjäytetty ja varastoja poltettu. Tien varrella miinoja, osaksi jo tehty vaarattomiksi. Nyt alkaa olla ilta ja pian jatkamme taas matkaa. (Tämä lepoaika oli koivumetsässä helteisen päivän ajan.)

24.7-41

Marssilla.

Yöllä lähdimme. Marssimme kohti Soanlahtea ja Suistamo. Taisi minuun jo tarttua pohjolan lumot! Keskelä sodan savuja, pölyjä ja hajuja tämän seudun jylhä kauneus lumosi silmiäni. Ylös korkeuteen kohoavia vaaroja, suorine, rehevinä kasvavine koivuineen joiden lavoissa käki kukahteli.. M.m. Helmivaara oli tämän reitimme varrella. Notkoissa laakarantaisia kapeita järviä ja hauskesti liriseviä puroja. Mutta kaiken tämän keskellä on äsken riehunut – Sota. Pian on tienvarressa äsken luotu kumpu, jossa merkinä pienoinen risti. Ristissä lyhyt maininta montako vihollista se lepoonsa kätkee... Arojen pojat uinuvat siinä... Mitä kauniimpi ja korkeampi vaara, sitä tiheämmässä on ristejä. Siinä on vihollinen pitänyt vahvasti puoliaan, mutta mikään ei ole estänyt suomalaisia ottamasta sitä mikä heidän omaansa on ollut! Moni näillä mailla tapaa vielä kotinsa, ainakin seinät pystyssä joskin muuten sodan raiskaamana. Suistamon kirkko on ehjänä ja paljon muita

taloja. Komea kylä – osaksi palaneita taloja. Teimme pitkän marssin, ehkä yli 40 km. Jalat rakoilla. Nyt nukkumaan. Hyvää yötä omani!

25.7-41

Lepäilyhetki täällä Suistamon metsissä. Rauhaisa paikka. Metsissä harhailevia vihollisia. Ampuivat tässä äsken kaksi meikäläistä vartiomiestä.

Taas on marssi edessä. Jalat on vähän rakoilla mutta ehkä sitä taas pärjätään. Rauhaisaa yötä omani kaukana! Teitä suojaten marssin täällä. Marssi alkaa klo 18.30.

25.8-41

Rauhanaikaisissa toimissa - saunan lämmityksessä. Pian on kiuas niin kuumuutta uhoava ja sitten lauteille ja otetaan lämmintä luulle. Sitten tulee tämänkin joen varrella saunan löylyä maistettua.

Illalla oli pieni huvitilaisuus tässä jokiaukiolla. Matti Jurva seurueineen kävi lystiä pitämässä. Hauskaa tuntui miehillä olevan. J.P I:sen soittokunta / Onni Laihanen oli mukana.

26.8-41

Sateinen, niin syksyinen tuntu ilmassa. Me asutaan vain täällä korvessa. Ei näy sodasta loppua. Suomalaiset kai näinä päivinä panevat vaakaan ”Vanhan hyvän Viipurin” kohtalon. Tuleeko meille jälleen? Heinjoki kai on jo omamme jälleen.

Olimme pahoillamme kun jätimme Hangon renkaan, mutta kyllä tähän asti meillä on ollut hyvä olla. Jumalan kiitos! Ei näinäkään päivinä ole huolinut sodan kauhuja katsella.

27.8-41

Sateinen päivä entisellä paikalla. Käytiin aamulla taas mustikoita poimimassa. Löydettiin hyvä paikka, oli paljon ja suuria. Pian oli kenttäkeittoastia kansineen täysi. Pesin taas tämän joen varrella pyykin.

Uutisia kuuluu, että suomalaiset ovat Viipurin porteilla. Vaihtaako taas vanha Viipuri isäntiä? Toivottavasti niin tulee käymään! Kunpa koittaisi sitten pitkän pitkä rauhanajat!

28.8-41

Pilvinen päivä taas. Käytiin marjassakin. Nyt taas on ilma huhuja täysi, että lähdetään eteenpäin. Kauan tässä on aikoja oltukin. Minkälainen taas lienee paikka mihin matkaamme? Postikin viipyy, pitäisi tulla kirjeitä ja ehkä pakettikin. Meillä kai tulee kirjesäännöstely, vain kaksi kirjettä tai korttia viikossa. Siitä ei riitäkään muille kuin kotiin. Vähän on sinnekin.

29.8-41

Vieläkin entisessä paikassa lähellä suurmäkeä. On satanut koko päivän. Minä taas nukkunut vastaavasti. Nyt juuri tuln kävelyiltä joen rannalta, kosken kuohuja ihailemasta. Tulisipa rauha! Näkyisivät taas luonnonkin kauneudet oikeassa valossa. Nyt on kaikki niin surullisen yhdentekevää. Ajatukset kiertää vain aina samaa rataa, miten menee sota, mitä tuo huomisen päivä meille ja minulle?

30.8-41

Toivorikkaita uutisia! Äyräpää, Pölläkkälä ja Heinjoki ja kaiken kukkuraksi Viipuri! Ensin mainitut on valloitettu jo aikaisemmin ja olivat portit joiden kautta tie kulki tänä aamuna klo 8 Viipuriin! Miten mahtanee olla kotimäen laita? Peruskivet ja hiiltynyt kallis kunnas on ainakin siellä. Vieläkö silmäni lie suotu nähdä sinut lapsuuteni leikkitaner ja kalliiden muistojen seutu. ”Jo Karjalan kunnalla kellastuu puu...”

31.8-41

Elokuu, siirryt muistojen joukkoon. Tässä me vain ollaan entisessä paikassa ja ulkona sataa niin lohduttomasti. Kyllä alkavat päivät käydä pitkiksi, varsinkin nämä sateiset. Nyt vielä sain komennuksen vieraaseen teltaan, jossa pääasiassa asuu vain tuntemattomia, mutta samapa se missä ja mihin päänsä näissä oloissa kallistaa... Mutta joka tapauksessa tämä muutto on asia, joka varmasti monesti tulee muistumaan.

1.9-41

Marssilla.

Marssi Varloviin suuntaan ja mainitusta kylästä kohti ylä-Tuulosta. Marssi on pitkä, mutta ilma myös viileä, että jalat eivät vielä ainakaan ole rakoilla. Marssi jatkuu että ehtivät tulla vielä. Muistoihin on siis siirtynyt Viteleen joki koskineen. Siinä vietimmekin rauhaisan kaksi viikkoa. Ei koneet – lentsikat – ole muistanut meitä tälläkään reissulla.

Vattuja paljon tienvarsilla!

2.9-41

Pitkän teimme matkan, ehkä noin 40 – 45 km. Nyt en varmasti tiedä paikkaa missä olemme, mutta joka tapauksessa vähän etempänä Laatokasta. Marssisuunta selviää ed. ja nyt olemme taas Viteleen tienhaarassa ja taaksemme jäi Vieljärven kylä. Nyt on lähellä ”vanja” ja pian kai joudumme tekemisiin sen kanssa. Tänään lähti miehiä ja hevosia tietoihin ja sitten...?

3.9-41

Illalla taas vähän marssittiin. Nyt alkaa hyökkäys tänään klo 8. Me emme vielä ole etulinjassa vaan toisessa portaassa seuraamme hyökkäystä ensi-vaiheen ajan, sitten on kai meidän vuoro. Pakkanen yöllä, puun oksat

jäässä. – Kranaatteja. – Ensimmäiset sodan airueet saapuivat tänään täällä lähellemme.

4.9-41

Taistelut edessä. Edessämme on suuri kysymysmerkki? Tänään oli määrä lähteä jo klo 6:lta mutta on se nyt vähän viivästynyt. Olemme aivan rintaman lähellä olleet eilisen päivän ja viime yön. Eilen tuli paljon haavoittuneita ja tänään aamuvarhaisella on tullut jo ainakin 6. Meidän rykmentti on tulossa. Me odotamme vain vuoroamme. Eilen haavoittui ainakin 3 heinjokelaista, A.Lilja ja joku Torkkeli Ristseppälästä. Tänään kaatui Saarimäessä entinen asetoveri Hyytiäinen (pieni) Heijnjoelta. Rauhaisaa unta sinulle vanha vuoden 1939-40 sodan aseveli!

ELIAS PYNINEN

Kpk 2

1715 Jok.

1.9.-44 perjantai

Sateinen päivä. Koko päivän nukuin vintin heinillä.

2.9-44 lauantai

Taas puitiin ruista. Käytiin saunassa ja klo 9:ltä alkoi minulle vartio.

3.9-44 sunnuntai

Nyt kuuluu suuria uutisia! RAUHA TULOSSA! Millainen rauha? Sitä ei juuri kysellä, itse asia on hyvä kunhan tulee, millainen tulee, se ei tunnu paljon huolettavan. Saksalaiset tuovat jo materiaaliaan linjasta pois. Hyökkäysvaunut menevät täydellä jyrinällä. Niillä on varmaan kiire kotimaataan puolustamaan.

4.9-44 maanantai

Rauha! Sotatoimet lopetettiin Suomen ja Neuvostoliiton välillä tänään klo 8 aamupäivällä.

Meillä oli tänään aamulla määrä lähteä maantiepartioon Turkia – Penttilä välille. Saavuttuamme ensimmäisen joukkueen majoitusalueelle saimme kuulla suuren uutisen – sotatoimet loppuneet!!! Kyllä vuosia kestäneen sodan jälkeen oli mieluista kuulla sana rauha. Tykit ovat vaienneet. Nyt on vain kysymys siitä saneleeko oikeus ja järki lopullisen rauhan. Toivotaan niin. Emännät paistoivat räiskäleet sodan lopettajaisiksi.

5.9-44 tiistai

Oltiin tänään talon pellolla vehnää leikkaamassa. Ilta-päivällä tehtiin turha reissu kom. paikalle kiväärin tarkastusta varten. Tuli pakettikin huomista varten.

6.9-44 keskiviikko

Tänään on taas hääpäiväni! Vietän sitä taas täällä kaukana valtion varusteissa. Oli loma-aikeet täksi päiväksi, mutta saamatta jäi. Ehkäpä pian saa jättää koko nämä hommat.

Nyt pian heitämme hyvästit tälle Joutsenon pitäjän Karhulan kylälle. Iltaruoaan syötyämme aloitamme matkamme ensitavoite ensijoukkueeseen Nevalan kylään siitä jatkamme huomenna. Irma leikkasi kätensä tänään.

7.9-44 torstai

Viime yön nukuimme ensijoukkueessa Joutseno – Penttilä tien varrella. Tänään aamulla heti pääsin puhdistusryhmän mukana lähtemään uusi paikkoja katsomaan. Saavuimme tänne Joutsenon aseman lähelle. Puhdistin saunan ja lämmitin. Nyt käytiin kylpemässä ja aloitetaan elämää tässä uudessa kodissa. Ryhmäjoissa jouduin Jaarisen ryhmään.

8.9-44 perjantai

Tänään olimme Joutsenon s-kunnan paikallispäällikön pellolla vehnää seipäille laittamassa koko päivä.

9.9-44 lauantai

Aamupäivällä kaurapellolla – tämän talon. Iltapäivällä asemalla lastaushommissa.

10.9-44 sunnuntai

Aamulla menimme jo 8:lta vehnäpellolle. Pyysimme urakkaa kun emme saaneet niin ei tullut töitäkään.

11.9-44 maanantai

Asemalla töissä. Aamupäivällä olin lastaushommissa, iltapäivällä auton apumiehenä.

12.9-44 tiistai

Tänä aamuna nousimme jo varhain ylös ja muutimme kimp-suinemme ja kampsuinemme asemalle. Olin töissä koko päivän. Iltasilla sain majapaikakseni sk.talon vastapäätä olevan talon, jossa asuu meidän miehiä. Leino ”osti” jo kesällä tämän talon. Ryhmätkin jaettiin taas yhden kerran. Jouduin alik. Taposen Väinön ryhmään. Sain myös iloisen uutisen, että pääsen lomalle!

13.9-44 keskiviikko

Kova lomatouhu. Aamuvarhaisella jo varusteita kasaan ja lähtö komppaniaan, joka sijaitsee lähellä Imatraa Jääsken Konnin kylässä, lomapapereita noutamaan. Siellä viipyi aika kauan, mutta viimein saatiin me toivotut paperit käteen ja kiireesti takaisin joukkueeseen Joutsenoon ja iltasilla 6.30 lähtö. Loma, sotilaan suurimpia juhlia!!!

14.9-44 torstai

Yöllä klo 1.15 Riihimäellä. Olen syönyt ja juonut korviketta. Tässä onkin pitkä pysähdys, ehkä vasta 7.04 pääsen jatkamaan matkaa, ehkä jo 5.30. Täytyy käydä tuohon sillalle kellalleen lähtöä odottamaan...

Riihimäeltä klo 4.50

Hyvinkäältä 8.40

Kova halla viime yönä. Katolla kova huurre. Talven merkkejä.

Lomapäiviä Somerniemellä.

22.9-44 perjantai

Tänään aamulla klo 7.30 nousin autoon Somerniemellä. Lyhyet lomapäivät ovat taas loppuun kuluneet. 12.10 Helsingistä pikajunaan ja klo 20.30 perillä Joutsenossa taas. Matka edistyi kuin tuuli erämaassa...

23.9-44 lauantai

Iltapäivä asemalla, lastattiin pellavia. Iltasilla alkoi jo huhun kärpänen kiertää, että pian päästäisiin siviiliin. Ehkä jo ensi viikon alussa?

24.9-44 sunnuntai

Hiukan päivystystä asemalla. Ei tullut lastausta kumminkaan. Aamupäivällä olimme Joutsenon kirkossa jumalanpalveluksessa läsnä. Kerrassaan siisti ja miellyttävä kirkko. Keskuslämmitys, lämpöpatterit m.m.

käytävien kohdalla lattiassa ja putket penkkien alla, joissa jalat mukavasti lämpenee. Alttarilla seistessään on papilla myös lämpöpatteri jalkojen alla. Parhaita näkemiäni maaseutukirkkoja. Erikoisuus m.m. urut alttarin taustalla ylhäällä. Sakasti nim. on alttarin takana ja tämän päällä urut. Kirkosta tultua niin iloinen uutinen, tiistaina pääsemme lähtemään siviiliin!

25.9-44 maanantai

Hiljaista odotusta huomisesta päivästä. Morsian! Kivääri, se oli tänään hellän huolenpitomme kohteena. Puhdistimme ja rasvailimme sitä. Tein parhaani sen suhteen, koska hyvässä sovussa elimme yhdessäolomme...

26.9-44 tiistai

Tänään oli aamusta alkaen iloista puuhailua reppujen parissa. Teimme selvän, mitä jää matkaamme ja mitä jätämme jo täällä pois. Tuntui taas niin kepeältä kun sai luovuttaa kiväärin ja liiat ”renselit”.

Iltasilla klo 18.30 nousimme junaan, joka alkoi nytkytellä meitä kohden Sisä-Suomea. Puoliyöllä Riihimäellä.

27.9-44 keskiviikko

Aamuvarhaisella olimme Toijalassa. Siinä vartoilimme me Forssaan menevä joukko klo 10 junaan, jolla matkustimme Humppilaan. Siitä kapearaiteista rataa Forssaan Lounais-Hämeen sk piiriin, jossa olimme n klo 13. Klo 16 oli paperit taskussa ja klo 17.30 lähti linja-auto tuutimaan minua kohti Someroa. Nyt näitä rivejä kirjoittaessani on klo 20.30 ja istun iltaani matkustajakoti Hämeessä huone no 17. Tänään en päässyt Somerniemelle enää, mutta huomenna aamulla lähtee auto, ehkäpä se vie...

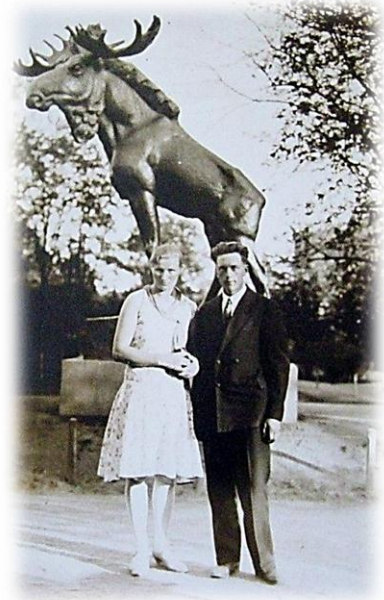

Elias Pynnisen siviilielämään liittyviä kuvia

Elias Pynninen oli jo nuorena kiinnostunut musiikista. Hän hankki itselleen viulun ja opetteli soittamaan sitä. Sodan jälkeen hän teki itse mandoliinin ja soitteli myös sitä. Myöhemmällä iällään hän hankki vielä sähköharmonin, jonka säestyksellä hän lauloi niin, että tupa raikui. Nämä instrumentit ovat edelleen jäljellä. 1920-luvun lopulla Elias tutustui *Tyine Hasaseen*, joka oli tullut Pienperolta naapuritaloon karjaa hoitamaan. Tyne oli hyvännäköinen tyttö, riuska ja taitava työntekijä.

Elias viuluineen kotitalonsa edustalla vuonna 1928. Mukana kuvassa ovat *Selma*, *Matti* sekä Eliaksen paras nuoruuden ystävä *Tuomas Pöyhönen*.

Kihlat käytiin ostamassa Viipurista. *Elias Pynnisen* ja *Tyine Hasasen* kihlakuva otettiin *Torkkelin* puistossa *Jussi Mäntysen* Hirvi-patsaan edessä.

Tämä kuva on otettu suunnilleen vastaavasta kohdasta kuin yllä oleva kuva 27.4.2012. Kuva: M.P.

Eliaksen ja Tyynen lapset *Terho* ja *Terttu* ovat serkkujensa kanssa yhteiskuvassa Heinjoella kesäkuussa 1942. *Aarno* (vas. ed.), *Eira* ja *Terho*, takarivissä vasemmalla *Martti*, *Terttu* ja *Jorma*. Kuva on otettu Heinjoella kesäkuussa 1942.

”Waltiopäiwätöiwomuksia”

Heinjoen kunta kuntakokouksessaan t.k. 21. p. päätti lähettää edusmiehelleen seuraawat asiat esiintuotawaksi waltiopäiwillä: ... 2) Että edusmies ehdottaisi ja puolustaisi Karjalan radan suuntaa määritellesä linjaa wedettäväksi Wiipurista Kämärälle, Wiipuri pääppysäyspaikkana ja Kämärältä haara, joka Paakkolan kosken kohdalta wedettäisiin yli Wuoksen Andreaan ja Kirwuun, missä linja yhdistyisi waltion insinöörein tutkimaan linjaa suunnitelmaan. 3) Että maamme kiertokoulut saisiwat waltion apua. 4) Että waltio antaisi raha-apua niille tilallisille, jotka owat pakoitetmuuttamaan metsäisiin seutuihin tiluksien ahtauden tähden. 5) Että waltio ottaisi huolekseen maamme papiston palkan makson. ...

Wiipurin Uutiset, sunnuntaina tammikuun 29. päivänä 1888

Heinjokelaisia sukuseuroja esittelyssä

Hyytiäisten Sukuseura ry

www.hyytiainen.fi

- perustettu vuonna 1995
- jäsenten lukumäärä 490
- Selvittää suvun vaiheita ja historiaa, kerää ja arkistoi sukua koskevaa tietoutta (kolme sukukirjaa valmiina), järjestää kerran vuodessa sukukokouksen, julkaisee sukuseuran Huuhkain-lehteä sekä pitää luetteloa suvun jäsenistä.

Yhteystiedot:

Puheenjohtaja

Pekka Hyytiäinen

050 412 3909

pekka.hyytiainen@dnainet.net

Sihteeri

Marjaana Pahlman

050 378 8045

marjaana.pahlman@kolumbus.fi

Parikan Sukuseura Ry

www.parikansukuseura.fi

- perustettu vuonna 1998 Hämeenkoskella
- jäsenten lukumäärä noin 250
- Sukuseuran toiminta perustuu joka kolmas vuosi pidettävään sukutapaamiseen ja sukukokoukseen. Sukuseuran hallitus kokoontuu vähintään kerran vuodessa ja sukukokousvuotena useammin. Julkaisemme oman Sukuviestin ennen sukutapaamista. Sukukokouksen yhteydessä julkaisemme ” vuoden Parikan ”. Sukututkimus jatkuu ja asiaa hoitaa meillä varapuheenjohtaja Pekka Parikka. Sukuseurallamme on oma vaakuna, jonka on suunnitellut Heraldikko Harri Rantanen vuonna 2000. Parikan suvun vaakunasymboliikka liittyy Heinjokeen, jossa Parikoilla oli 1600- luvun alussa kolme ratsutilaa.

Yhteystiedot:

Puheenjohtaja

Rauno Parikka

0400 355502

rauno.parikka@pp.inet.fi

Sihteeri:

Terttu Parikka

040 532 1658

terttu.parikka@haus.fi

Sukuseura Sintonen ry

www.sukuseurasintonen.net

- perustettu 15.8.1992 ja merkitty yhdistysrekisteriin 13.2.1995, kotipaikka Helsinki
- jäsenten lukumäärä n. 170
- Sintokset ovat sukujuuriltaan Antrean, Heinjoen, Muolaan ja Uudenkirkon karjalaisia. Sukutapaamisia järjestetään vähintään kerran vuodessa vuorovuosin sukujuhlan tai sukukokouksen merkeissä. Vuonna 2007 ilmestyi kirja Sintokset Karjalassa 1500-luvulta lähtien ja sukupolviluettelo vuosilta 1945-2007. Suvullamme on pöytästandaari.

Yhteystiedot:

Puheenjohtaja

Ari Sintonen

044 080 3558

ari.sintonen@hus.fi

Sihteeri

Riitta Svärd

040 537 5656

riitta.svard@hotmail.com

**Sukuseura Sintonen ry:n sukutapaaminen
Tarvasjoen Herrasmannissa vuonna 2011
Kuva on otettu kyseisestä tilaisuudesta.**

Yhteiskuva Nummen Karjalaiset ry:n järjestämältä kesäretkeltä, mikä tehtiin Turun saaristoon heinäkuussa 2011

Kesäretki Turun saaristoon

Heinäkuun alussa kokoontui Nummen Karjalaisten innokas ryhmä Saukkolan 1st:lle. Päivä oli poutainen ja kaikilla hyvä mieli mukana. Puheenjohtaja **Aarno Pynninen** toivotti kaikki tervetulleiksi ja siitä matka alkoi. Auto suuntasi reitin Turkuun päin ja niin ajeltiin Paraisille. Sieltä saimme oppaan.

Ensimmäinen nähtävyys oli Paraisten avokalkkikaivos, joka olikin aikamoinen nähtävyys, kooltaan sata metriä syvä ja kuinka suuria lienevät olleetkaan leveys ja pituus. Traktorit ja kuorma-autot olivat kuin leikkikaluja siellä kaivoksen pohjalla. Sieltä jatkettiin Nauvoon, jonne oli järjestetty ruokailu, jota ennen tutustuimme Nauvon vanhaan kivikirkkoon. Portissa oli vuosiluku 1767.

Lauttamatka Korppooseen sujui ongelmitta. Korppoossa ajettiin suoraan satamaan ja lautalle, joka vei meidät Houtskariin. Siellä meille oli järjestetty käynti saaristomuseossa oppaan johdolla. Museossa oli nähtävänä paljon vanhoja puuveneitä. Tämä kiinnostikin enemmän miehiä. Naisväki kävi kotimuseossa, jossa oli nähtävänä mm. vanhan ajan seinäpuhelin, ompelukone, rukki, ryijyjä, raanuja, erilaisia saksia ja keritsimiä ym.

ym. enemmän naisia kiinnostavaa. Tutustuimme myös Houtskarin vanhaan puukirkkoon, joka oli hyvin kaunis ja tunnelmallinen sisältä. Mieleen jäivät kauniit urut ja alttaritaulu.

Lauttojen aikatauluissa pysyäksemme matkan piti vaan jatkua, ”Aurora”-lautalla Iniöön ja sieltä edelleen Kustaviin. Käsityöläiskylässä meitä odottikin kahvitauko lämpimine munkkeineen. Arvatkaapa, maistuiko? Olihan päivä ehtinyt jo pitkälle iltapäivään. Kävimme myös tutustumassa paikalliseen savipajaan, sieltä löytyi keramiikka-astioita mielin määrin. Oli värien kirjoja, oli uutuuksia ja oli vähän kärsineitä. Kyllä siellä oli silmäniloa jokaiselle. Pani vaan hiljaa ajattelemaan tätä astiamäärää. Sesonkikausi on lyhyt ja talvi on pitkä. Onni kuitenkin, että on työtä, kaikillahan sitä ei ole.

Matkamme jatkui Turkuun, minne jätimme oppaamme kiitoksin ja halauksin. Auton nokka käännettiin kohti Saukkolaa, jonne saavuimme illalla mukavasta matkaseurasta ja monipuolisista matkakohteista nauttineina.

Mukana ollut *M.M.*

Heinjoen seurakunnan uuden kirkon vihkiminen

Alkukelisunnuntai-aamuna w. 1881 nähtiin Heinjoen seurakunnan kirkolle kokoontuvan kansaa kaikilta suunnilta ja kaikkia teitä myöten, mitkä johtavat tälle paikalle. Semmoista kansanpaljoutta ei liene ennen milloinkaan nähty Heinjoen kirkolla, josta oli selvästi nähtävänä, että jotain erinomaista odotetaan tapahtuvan. Ilma oli sangen kaunis, vaikka vähäinen aamukylmä waati kohoomaan weren punaiset ruusut ihmisten poskipäihin. Edellisenä sunnuntaina oli jo vanhassa kirkossa ilmoitettu, että tuo, wasta walmiiksi saatu, uusi, tiilistä rakennettu kirkko tulee tänä päivänä vihittäväksi ja awattavaksi sen suuren Jumalan palvelushuoneeksi. Tämä tieto oli lewinnyt kauwas ympäristölle,

jonka tähden ei ainoastansa oman seurakunnan asukkaat, waan wieläpä wiereisistäkin seurakunnista oli kansaa kokoontunut katsomaan tätä harwinaista juhlallisuutta ja Heinojen uutta kirkkoa. Kello oli 9, kun kutsuttiin kansa wanhahan kirkkoon, jossa seurakunnan pappi piti kauniin puheen viimeiseksi hywästijätöksi sille pienelle ja wanhalle rakennukselle, jossa tämä seurakunta on ensimmäisen kerran ominaisella seurakunta=nimellä kokoontunut Herraa palwelemaan. Kello 10 awattiin uuden kirkon owi, jonka edustalla suuri kansan paljous seisoi odottamassa sisälle pääsemistä. Kun ainoastansa yhden kaksipuolisen owen kautta oli kirkkoon meneminen, niin kävi se hitaasti, mutta ei sen tähden aiwan kauwan wiipynyt ennen kuin kuului huuto: "Älkää tunkeuko, kirkko on jo täynnä!" Kuulin eräältä tämän kirkon rakennuskomitean jäseneltä, että neljälle=tuhannelle ihmiselle on tässä uudessa kirkossa istumasia, ilman mitään ahdistusta, mutta nyt täytti kirkko niin täyteen, että ihmiset seisoiwat seinä myöten ihan liki toistiansa, josta woi päättää siinä olleen sisällä noin 5,000:tta ja ulkopuolelle jäi wielä noin puolituhatta ihmistä, mitkä eiwät enään sisälle mahtuneet. Waikka ahdinko oli suuri, niin ei kuitenkaan tapahtunut mitään erinomaista onnettomuutta kansan tungossa eikä häiriötä juhlallisuustoimituksessa – niin siitwosti käytti kansa itsensä. Tämän kirjoittajalla oli onni päästä owisellä olewalle lehterille, jossa lukkari ja muut laulajat oliwat. Siellä ei ollut ahdinko ja sieltä sopi myöskin koko sen kauniin temppelein näkemään semmoisena kuin se on, josta nyt seuratkoon tässä wähäinen kutwauus. Ulkopuolelta katsoen on kirkko wähän pitempi kuin leweä; sen länsi=päässä on porstupa, jonka päälle on rakennettu kaunis kellotapuli ja itä=päässä on ulostettu kuorti ja alttarirakennus sekä sakaristo, jonka seinästä käypi erinäinen käytäwä plös saarnaustuolille. Heti kun kirkkoon astutaan, johtaa siitä leweä käytäwä keskeltä kirkkoa perälle asti, jonka kahden puolen owat penkit. Peräseinällä loistaa sinipohjoiseen, taiwaankaaren muotoiseen puolisirkkilään kullatuilla suurilla latinakirjaimilla maalatut sanat: "Täällä on meidän hywä olla." Altтарin päällä sen kupewassa peräseinässä on jotenkin hywästi onnistunut maalauskuwa, jossa Wapahtajamme seisoo lewitetyillä käsillä kansan keskellä puhelemassa kansalle lohduitusten sanoja – nähtäwästi kuwaamassa sitä, kun Hän sanoi: "Tulkaat tänne kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, minä tahdon teitä wirwoittaa!" Tämä on alttaritaulu ja mielestäni oikein sopiwa tälle pyhälle paikalle, en missään kirkossa ole ennen semmoista nähnyt. Sen kauneutta siinä asemassa lisääwät wielä kaksi waloisaa ikkunata kahden puolen taulua. Kirkon kumpaisellakin siwuseinällä owat juuri kuin ristin tapaiset ulostukset, niin, että kirkko näyttää ristikirkolta sekä sisältä että ulkoa. – Lyhyesti kerrottuna on Heinojokelaisten uuden kirkon sisä- ja ulkonäkö, jonka lisäksi on wielä mainittawa, että kaikki työt owat tehtynä puhtaasti ja huolellisesti – sekä, että sisäkatto ja lattia on tehty lämpymän pitäwiksi, ikkunat kaksinkertaisiksi ja neljä rautaista lämmitysuunia owat kirkon sisällä, nimittäin yksi kussakin kirkon kolkassa ja wiides sakaristossa, joista rautaiset sawutorbet menewät seinän sisälle, jotka sieltä kautta johtawat sawun ulos. Tämä on siis talwen kylmyydestä lämmitettäwä kirkko, joita harwassa maaseurakunnassa maassamme tawataan. Heinojokelaisten oma pappi herra kirkkoherra Streng on ollut tämän uuden kirkon rakennuskomitean esimiehenä, joka nähtäwästi suurella huolella on johtanut ja, jolle etupäässä tulee meidän lausua sydämmelliset kiitokset. Tietysti se 96,000:nen markan urakkasumma, mikä rakennusmestari Wiklundille oli maksettawa tästä kirkosta – ei ole piisannut kaikkiin, mutta ei tämä seurakunta sure niitä tuhansia, mitkä sen lisäksi on tarwittu, koska kirkosta on saatu kelwollinen ja nykyisen ajan vaatimusten mukaan oiwallinen kirkko. Päitsi oma pappi myöskin Muolaan prowasti ja Uudenkirkon wanha kappalainen oliwat saapuneet kirkon hengellisen wiikkimisen toimitusmiehiksi.

Päitsi yhteistä kansaa, oliwat myöskin tähän juhlallisuuteen tulleet kaikki tämän pitäjän herrat ja wirkamiehet wieläpä joku edempääkin. Kuulin kerrottawan, että kaikki herrat ja joku osa talonisäntiäkin oliwat kutsutut pappilaan puolipäiwäiselle ja lopun päiwästä wietettämään tämän uuden kirkon muistoksi seuraelämällä.

Lopuksi täptyy mainita, että jostakin wieraasta seurakunnasta oli tullut tänne wiinakauppias, jonka tawaran pitäjän jahtiwouti oli ottanut kaupitsialta pois, eikä kansassa näkynyt mitään pahennusta.

– " – i.

Lähde: "Ilmarinen", nro 80, 8.10.1881

Ansioituneita Heinjoen edustajia

Jari Kääriäinen (vas.) on toiminut pitkään Karkkilan Karjalaisissa monissa eri tehtävissä. Hän on myös Heinjoki-Säätiön hallituksen jäsen. Hänelle luovutettiin Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki.

Arja Kulmala, Varsinais-Suomen karjalaisseurojen piirin varapuheenjohtaja, otti vastaan Karjalan Liiton jäsenyhteisöjen toimintakilpailun ensimmäisen palkinnon piirien sarjassa.

Lauri Kykkänen on Heinjoki-Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja. Hänen ammatillinen tietoutensa on auttanut monissa säätiön asioissa. Hän sai Karjalan Liiton hopeisen ansiomerkin.

Kuva: M.P.

Henkilökuva – Arja Kulmala

Turun Karjalaisilla kesäjuhlilla **Arja Kulmala** (edessä toinen vasemmalta) on marssimassa muiden juhlatoimikunnan jäsenten kanssa juhlakulkueessa kesäkuussa 2011. *Kuva: M.P.*

Arja Kulmalan vanhemmat ovat **Reino Teivonen** ja **Martta o.s. Seppänen** Heinjoen Koprasta. Äiti on kotoisin Muolaan Ilveksestä. Arjan Pentti-veli ehti asua Koprassa kaksi vuotta. Nykyiset Koprallaan matkaajat tunnistavat kotitilan Hiekkamaan pihapiirin kylän alussa tienvierustalla olevasta kahdesta komeasta tammesta, kaivosta ja kellarista sekä navetan kivijalasta. Jatkosodan aikana rakennetun talon kivijalalle on

rakennettu venäläisperheen kesäasunto. Rappujen vieressä kasvaa edelleen äidin Viipurin Martta-piiriliitolla teettämän puutarhasuunnitelman mukaisesti kuukausi ennen lopullista lähtöä istutettu syreeni.

Arja on toiminut Paimion Karjalaseuran ensimmäisenä sodan jälkeen syntyneenä puheenjohtajana vuodesta 2006 alkaen. Lisäksi hän on Varsinais-Suomen karjalaisseurojen piirin varapuheenjohtaja. Seura on hänen puheenjohtajakaudellaan lisännyt jäsenmääräänsä 34:stä 152:een. Hän on järjestänyt joka kesä Karjalaan kotiseutumatkoja sekä räätälöityjä matkoja erilaisille kohderyhmille erilaisine teemoineen.

Turun Karjalaisilla kesäjuhlilla Arja Kulmala oli ohjelmatoimikunnan puheenjohtaja. Hänen kontollaan olivat päivien ohjelmat, karjalainen tori ja tiedotus. Toimikunnan alaisuudessa oli alatyöryhmiä, joten töitä voi onneksi jakaa. Valmistelut kestivät 1½ vuotta.

Tämän vuoden huhtikuun lopussa Arja kävi poikansa, lastenlastensa sekä kahden sukulaismiehen kanssa kiinnittämässä tilan entisistä omistajista kertovan metallilaatan navetan kivijalkaan. Arja kertoo imeneensä karjalaisuuden itseensä jo äidinmaidossa. Ilokseen hän huomaa, että pojan kiinnostus karjalaisiin juuriin lisääntyy koko ajan ja uusiin kysymyksiin etsitään vastauksia.

Marja Paakki

Talkoot Heinjoella huhtikuussa 2012

Heinjoki-Säätiön talkoolaiset

joutuivat jättämään pikku bussin Modénin hovin kohdalle, sillä Mikonmäen hautausmaalle vievä tie oli ajokelvoton syvine vesilätäköineen. Talkoolaiset ovat valmiina raivaamaan noin hehtaarin suuruisen Mikonmäen hautausmaan tarpeellisine työkaluineen. Toinen raivaus- ja siivouskohde oli kirkon alue. Kuvassa: **Tapio Illi** vas., **Kauko Kuparinen**, **Jari Kääriäinen**, **Marja Paakki**, **Martti Pynninen** takana, **Veikko Partanen**, **Erkki Taponen** ja **Arja Sarakivi**.

Kuvaaja: Alpo Kärkäs, kuljettaja

Mikonmäen hautausmaan muistomerkki, taustalla näkyy raivattua hautausmaa-aluetta.

Heinjoen kirkon muistomerkin äärellä pidettiin hiljainen hetki heinjokelaisen

Hannu Tyysterin (1927-2012) muistolle. **Kauko Kuparinen** (kuva) muisteli Hannua elävästi ja erityisesti hänen merkityksellistä toimintaansa Heinjoki-Säätiössä karjalaisuuden, heinjokelaisuuden vaalimiseksi. Tilaisuus päättyi suvivirteen. Hannun siunaustilaisuus Pusulassa oli lähes samaan aikaan.

Marja Paakki

Kotiseudulleni

(8. säkeistö)

Kotiseutuni, vaikk' olet poissa,
niin olet lähellä kuitenkin,
olet omanatuntona sydämessä,
syvä voimanlähde vieläkin.

Kirj. Elsa Pukonen

Kuvat: Pilppulan kulleroita 2011 M.P.

Tapahtumia

- **Kääntymä-päivä** on 9.9.2012 sunnuntaina klo 12 alkaen Pusulan Ahjolassa.
- **Heinjoen kirkonkylän koulupiirin kyläpäivä** on 14.10.2012 sunnuntaina klo12 Karkkilan seurakuntatalossa.
- **Vuoden 2013 Heinjoki-juhla** on 14.7.2013 Karjalohjalla.

Heinjoki-Säätiö

Heinjoki-Säätiön kotisivut ovat osoitteessa:

www.heinjoki.fi

Kotisivuilla on esitelty säätiöllä myynnissä olevia tuotteita, joita voi tilata säätiön asiamieheltä:

Marja Peltoselta
puh. 0400-743735.

Tiedoksi

Jos haluat, että omaisesi poismenosta ilmoitetaan seuraavan Heinjoki-juhlan jumalanpalveluksessa, olisi varmintaa, että ilmoittaisit siitä itse Heinjoki-Säätiön asiamiehelle,
Marja Peltoselle
puh. 0400-743735.